

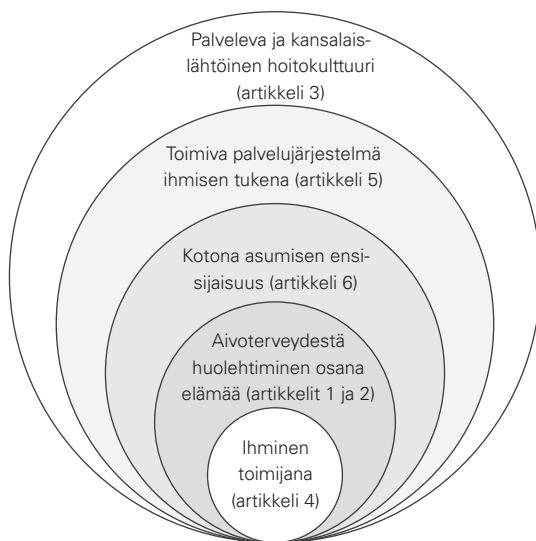

LUKIJALLE

Tämä kirja haastaa lukijansa uuteen kansalaislähtöiseen ajatteluun, jonka päämääränä on kehittää sosiaali- ja terveystyön palveluita ja niiden rakenteita yksilön elämäntilanteesta lähtevään ja ihmisläheisempään suuntaan. Asiakkaan oman toimijuuden vahvistaminen, asiakasläheisyys, räätälöidyt palvelut sekä prosessien ja palvelukokonaisuuksien suunnittelu ovat esimerkkejä uudesta palveluajattelusta. Mukaan palvelutalkoisiin kutsutaan kaikkia eri yhteistyökumppaneita – eikä vähiten asiakasta, eli itse toimijaa. Avainasemassa ovat yksilöt ja yhteisöt, joita rohkaistaan huomiomaan aivoterveys elämäntavoissa, vapaa-ajan harrastuksissa, työelämässä, kulttuuripalveluissa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Kirjan sisältö on esitetty pähkinänkuoressa kuviossa 1.

Kirjan artikkelien kirjoittajat ottavat kantaa muistisairaiden palveluihin monipuolisesti. Teoksessa kuvataan käytännönläheisesti niin muistiterveyden hoitamista, muistisairaana kohtaamista kuin muistisairauksien hoitamistakin. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen tulisi hahmottaa koko palvelupolku, vaikka itse toimisikin vain kapealla alueella.

Ongelmien ennaltaehkäisy on järkevää sekä ihmisten hyvinvoinnin että palvelujärjestelmämme kantokyvyn kannalta. Muistisairauksien ennaltaehkäisyä ei tulisi jättää vain sosiaali- ja terveyspalveluiden huoleksi, vaan aivoterveystestä huolehtimi-

Kuvio 1. Kansalaislähtöinen palveluajattelu

nen voisi olla laaja yhteinen ja positiivisesti latautunut asiamme. *Helena Malmivirta* tuo artikkelissaan (1) esiin taiteen, kulttuurin ja elämyksiä tuottavien arkiasioiden merkityksen aivojen vireydelle. Ihmisten vapaa-aikaan liittyvien aktiviteettien tuottajat voisivat tiedostaa oman roolinsa ja omat mahdollisuutensa tuottaa myös aivoterveyttä tukevia asioita ihmisten elämään.

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilla on suuri vastuu muistisairauksien ennaltaehkäisystä ja niiden varhaisesta toteamisesta. *Tarja Uusitalo* käsittelee artikkelissaan (2) tätä muistisairaana palvelupolun ydinaluetta. Jotta pystymme vastaamaan väestön ikääntymisen tuomiin haasteisiin – muun muassa muistisairauksien lisääntymiseen – tulee sairauksien lisäksi hoitaa terveyttä.

Sekä sosiaali- ja terveystyössä että ihmisten vapaa-aikaan ja hyvinvointiin liittyvässä palveluissa on tiedostettu, että laadukkaat palvelut ovat asiakaslähtöisiä. Voitaisiinko tässä ottaa askel

eteenpäin ja kulkea kohti asiakasläheisiä palveluita? *Kaija Virjonen* ja *Harri Kankare* pohtivat artikkelissaan (3) tavoiteltavan palvelukulttuurin luomista ja ominaisuuksia.

Jyrki Jyrkämä tuo artikkelissaan (4) esiin vaihtoehdon nykyisen palvelutuotannon takana olevalle kasvottomalle ihmiskäsitykselle. Jokainen ihminen on elämänhistoriansa muovaama ja jokaisella on oma tapansa olla toimija arkipäivässään. Palveluiden käyttäjä voidaan kohdata toimijana, jolloin palveluiden suunnittelu ja toteutus saa yksilöllisen ja ainutlaatuisen muodon. Yksilöllinen palvelumuotoilu luo kokonaan uudenlaisen tavan tehdä työtä.

Sosiaali- ja terveyspalvelut tarjoavat monipuolisia palveluita, mutta saavatko ihmiset vaivattomasti oikeita palveluita oikeaan aikaan? *Tarja Uusitalo* esittelee artikkelissaan (5) muistisairaana palveluprosessin alueellista kehittämistä ja nykyistä toimintakäytäntöä. Artikkelissa kuvataan muistisairaana hoitojatkumoa kokonaisuudessaan. Sosiaali- ja terveystyön näkökulmasta muistisairaat ovat merkittävä ja alati kasvava potilasryhmä, joka olisi syytä ottaa valtakunnallisen kehittämistyön kohteeksi.

Ihmisen on hyvä elää omassa ympäristössään ja omassa kodissaan, vaikka hänen terveydentilansa olisikin heikentynyt esimerkiksi muistisairauden vuoksi. Kotona ihmisen identiteetti ja toimijuus säilyvät parhaiten. *Pia Vähäkangas* ja *Katriina Niemelä* tuovat artikkelissaan (6) esiin uudenlaisen tavan tuottaa kotiin vietäviä palveluita: palveluiden suunnittelun pohjana voisi olla käsitys ihmisestä toimijana omassa kotiympäristössään. Palvelun räätälöinti yksilölliseksi toimintakykyä tukevaksi prosessiksi edellyttää työorientaation muutosta ja määrätietoista johtamista.

9.4.2013

Kaija Virjonen